

vinen zapraviti. Nárok žalobcův na řečenou přírážku byl žalovaným již dne 28. listopadu 1932 uspokojen, žalobce mohl se snad za podmínek § 228 c. ř. s. domáhati zjištění, že žalovanému z oné výhrady nepřísluší nárok na vrácení této přírážky, ale nemohl po druhé žádati zaplacení. Slušelo proto obnoviti rozsudek prvního soudu, jenž plně tomuto právnímu stavu věci odpovídal.

Čís. 16545.

I. Vykládacího pravidla § 915 obč. zák. lze užití jen tehdy, je-li projev smluvní tak neurčitý a nejasný, že není v něm žádné opory pro výklad nějakých výrazů ve smyslu § 863 a 914 obč. zák. a čl. 278 obch. zák. *nejasný*

II. Jestliže byla ta ustanovení všeobecných pojistných podmínek pro pojištění zboží při dopravě motorovými vozidly, předpokládajících, že pojistník jest sám dopravcem a vlastníkem motorového vozidla, upravena pro pojistníka, který jest jen zasilatelem (špeditérem ve smyslu čl. 379 obch. zák.) zvláštními pojistnými podmínkami, a to tak, že ono pojištění platí za připojených všeobecných pojistných podmínek po případě psaných zvláštních podmínek a že psané podmínky mají přednost před všeobecnými podmínkami, pokud se odlišují, jest vyložiti vzájemný poměr pojistných podmínek tak, že zvláštními pojistnými podmínkami jsou vyloučena jen ta ustanovení všeobecných pojistných podmínek, která se na pojistníka — špeditéra — nehodí.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1937, R I 1395/37.)

Žalující firma F. S. a spol., zasilatelství v P., byla podle pojistky ze dne 13. června 1935 č. 4978 pojištěna u žalované pojišťovny proti škodám, jež by jí vznikly při dopravě zboží motorovými vozidly. Tvrdíc, že jako špeditérka zjednala na 30. srpna 1935 autodopravce Ferdinanda S. k provedení dopravy zboží firmy Em. P. z R. do P., že nákladní automobil na cestě havaroval, že se část nákladů stala nepotřebnou, část byla poškozena a část se ztratila, takže poškozená firma Em. P. požaduje na žalobkyni žalobou vzniklou škodu ve výši 24.522 Kč 50 h s přísl. a že žalovaná pojišťovna, přes to, že byla zpravena o pojistné příhodě, odmítla dopisem z 12. listopadu 1935 nárok žalující firmy z pojistné smlouvy. Domáhá se žalující firma na žalované pojišťovně určovací žalobou výroku, že žalovaná jest povinna odškodniti žalující firmu na podkladě pojistky ze dne 13. června 1935 č. 4978 ze škodného případu, nastalého dne 30. srpna 1935 při dopravě zboží firmy Em. P., pokud právě uvedená poškozená firma se na žalobkyni domáhá náhrady škody. Proti žalobě namítla žalovaná pojišťovna mimo jiné, že neručí podle § 3 č. 6 a § 13 č. 2 všeobecných poj. podmínek za škodný případ, ježto automobil, jímž bylo zboží dopravováno, byl přetížen o více než 30%, takže nehoda byla způsobena hrubou nedbalostí. Soud prvního stolu e uznal podle žaloby. Důvody: Soud jest názoru, že podle

pojistky z 13. června 1935 platí všeobecné pojistné podmínky jen tehdy, kdyby byl pojistník sám majitelem motorového vozidla nebo provozoval dopravu svým zaměstnancem, že však smluvci výslovně mezi sebou ujednali pojištění dopravy zboží, která bude prováděna najatými nákladními automobily kteréhokoliv podnikatele, a že proto sjednali zvláštní pojistné podmínky. V čl. 10 dotčených zvláštních podmínek jest podmínkou ručení pojišťovny, že řidič automobilu, jímž bude zboží dopravováno, musí mítí platné úřední oprávnění k jeho řízení, jinak že pojišťovna neručí. Hledíc na to, že pojišťovna právě řečeným ustanovením opakuje pouze ustanovení § 3 č. 7 všeob. pojistných podmínek, je zřejmé, že v jiném směru nechtěla svoje ručení omeziti, ježto by byla jinak jistě takovéto omezení pojala též do zvláštních podmínek. § 13 c) všeobecných pojistných podmínek se zřejmě vztahuje pouze na případ, kdy automobil řídí pojistník sám anebo jeho zaměstnanec, a neplatí, jde-li o zjednaného autodopravce. Při poctivém styku obchodním by žalovaná byla musila výslovně uvéstí takovéto omezení do zvláštních pojistných podmínek, právě tak jako uvedla, že neručí, kdyby automobil řídila osoba bez vůdčího listu. Smluvci nemohli přece předpokládati, že se žalující firma při zjednávání autodopravců pro jednotlivé transporty postará zároveň o to, aby zjednaní autodopravci dodržovali bezvadně veškeré bezpečnostní předpisy. Pojistná smlouva by neměla také pro pojistníka žádného smyslu a neposkytovala by pojistníkovi vlastně žádné výhody. Vždyť žalobkyně by byla zpravidla kryta za možnou škodu již ručením autodopravce za škodu způsobenou jeho vlastní vinou. Za smysl souzené pojistné smlouvy jest právě pokládati vůli pojistiti se pro všechny případy, kdy žalující firma utrpí při dopravě zboží škodu. Jestliže pojišťovna ve zvláštních pojistných podmínkách výslovně omezila své ručení čl. 10 a jiných omezení tam nevedla, odvolává se neprávem na ustanovení §§ 3 č. 6 a 13 č. 2 všeob. poj. podmínek, kterýchžto ustanovení nehodlali smluvci zřejmě užiti při sjednání zvláštních pojistných podmínek hledíc na odchylný způsob pojištění. Že by řidič motorového vozidla, které havarovalo, neměl oprávnění k jeho řízení, žalovaná ani netvrdila. O d v o l a c í s o u d uložil soudu prvé stolice, aby po právní moci zrušujícího usnesení dále o věci jednal a znovu rozhodl. D ů v o d y: V prvním odstavci pojistky č. 4978 pro pojištění zboží při dopravě motorovými vozidly se praví, že pojistitel pojišťuje žalujícího pojistníka podle v š e o b e c n ý c h po případě podle z v l á š t n í c h podmínek k pojistce připojených. V druhém odstavci jest jako předmět pojištění označeno spediční zboží dle uvnitř uvedených dodatkových podmínek. Ve třetím odstavci je stanovena doba pojištění. V posledním se praví, že pojištění platí za připojených v š e o b e c n ý c h podmínek pro pojištění zboží při dopravě motorovými vozidly po případě psaných d o d a t e č n ý c h podmínek. Tu je vymezen vzájemný poměr těchto zvláštních či dodatečných psaných podmínek k tištěným všeobecným podmínkám tak, že psané mají p ř e d n o s t před tištěnými podmínkami, p o k u d s e o d l í š ů j í. Tím

jest jasně vymezena povaha a platnost zvláštních podmínek, jak ostatně vyplývá již z jejich jména. Jsou jen dodatkem všeobecných podmínek, které nepřestávají býti z á k l a d e m smlouvy a jež platí všude tam, kde zvláštní podmínky neupravují tutéž látku jinak, kde tedy vzniká rozdílná smluvní úprava. Kladně řečeno, z v l á š t n í podmínky platí o látce všeobecnými podmínkami buď vůbec neupravené, nebo upravené odlišně. Tak p ř e d m ě t p o j i š t ě n í se řídí podle prvního odstavce zvláštních podmínek a nikoliv podle § 1 všeobecných podmínek. U s t a n o v e n í § 3 všeobecných podmínek o omezení pojistitelova ručení platí jen, pokud by zvláštní podmínky neustanovovaly něco odlišného. Takovouto odchylkou ve prospěch pojistníka je ustanovení čl. 7 zvláštních podmínek, podle něhož je na rozdíl od § 3 č. 1 všeobecných podmínek částečně kryto i nebezpečí krádeže. Další takovouto odchylkou smluvenou ve prospěch pojistitele je čl. 10 zvláštních podmínek. Kdežto č. 7 § 3 všeobecných podmínek vylučuje ručení, je-li automobil řízen n e o p r á v ě n o u osobou, ustanovuje čl. 10 zvláštních podmínek pozitivně, koho jest pokládati za o p r á v ě n é h o řidiče, a tím risiko již všeobecnými podmínkami odmítané jen ostřeji ohraničuje a tak je vlastně zmenšuje. Tu tedy je táž látka upravena o d l i š ě § 3 č. 7 všeobecných podmínek a čl. 10 zvláštních podmínek a platí proto ustanovení podmínek zvláštních. Naprosto však nelze z toho, že dodatkové podmínky upravují odlišně jen některá ustanovení § 3 všeobecných podmínek, vyvozovati, že o s t a t n í ustanovení § 3 zvláštními podmínkami nedotčená n e p l a t í. Naopak z toho, co řečeno, důsledně plyne, že ustanovení § 3 všeobecných podmínek, pokud nejsou odlišně upravena podmínkami zvláštními, platí. P l a t í p r o t o ustanovení § 3 č. 6 všeobecných podmínek a platí z téhož důvodu (nedostatku odchylného ustanovení zvláštních podmínek) i u s t a n o v e n í § 13 č. 2 všeobecných podmínek. Jestliže tedy byly podle vůle stran až na doplňky a odchylky obsažené v podmínkách zvláštních položeny za z á k l a d s m l o u v y podmínky v š e o b e c n é, je při jejich výkladu, jak je to v poctivém obchodním styku pravidlem, vycházeti z jejich rozumného smyslu a nikoli ze slovního znění. Zejména nelze vyvoditi z toho, že se všeobecné podmínky, které jsou stylisovány pro dopravu zboží strojem p o j i s t n í k o v ý m, podle svého slovního znění nehodí na poměr mezi špeditérem a pojišťovnou, že tyto podmínky prostě neplatí. Neboť jestliže smluvci ujednali platnost všeobecných podmínek, bylo jejich úmyslem, aby vskutku platily, a ne aby se proto, že z řečené příčiny jest za pojistníka označen dopravce, skutečný pojistník vymkl ze závazků, jež podle pojistné smlouvy stíhají dopravce zvoleného špeditérem a tím i důsledně špeditéra. Jest nesprávný závěr prvního soudu, že by při uvedeném výkladu pojištění neposkytovalo pojistníkovi žádných výhod. Je přece počítati s tím, že špeditér již z důvodu povinnosti, kterou mu ukládá čl. 380 obch. zák., zvolí dopravce tak zdatného, že nezpůsobí pojistnou příhodu ani úmyslně, ani z nedbalosti, a že bude pečovati o technicky bezvadný stav svého vozidla a bude dbáti všech

úředních bezpečnostních předpisů. Pak pojistná smlouva kryje speditérovo riziko stejnou měrou, jako kdyby byl uzavřel smlouvu dopravce sám. A nic více, ani nic méně nebylo smlouveno, když byly s jistými odchylkami položeny za základ smlouvy všeobecné pojistné podmínky, platné přímo pro pojištění dopravcov. Tím jest již jasně vyjádřeno, že pojišťovna ručí jen tehdy, dbal-li dopravce špeditérem zvolený vskutku řečených podmínek. Toho si byl a musel býti žalující pojistník jako zkušený obchodník dobře vědom. Nezáleží proto na tom, že nebylo smluvní ustanovení *f o r m u l o v á n o* tak, že pojišťovna neručí za škody, jež byly zaviněny pojistníkem, t. j. špeditérem, nebo dovozcem, nebo řidičem, jehož dovozce upotřebil, nýbrž jaký smysl jest za zjištěného stavu při rozumném a obchodní poctivostí vyhovujícím výkladu přiřkládati onomu slovně nepřesnému ustanovení. Bylo by také v odporu s rozumovou úvahou i spravedlností, aby speditér, který za základ pojistné smlouvy položil všeobecné podmínky druhu, o který jde, ručil podle slovného jejich výkladu jen za to, že řidič má příslušný vůdčí list, a aby měl tedy na újmu pojišťovny menší riziko, než kdyby byly sjednány, a to třeba na účet špeditéra, individuální pojistné smlouvy se zvolenými dopravci. Povaha podnikatelské činnosti špeditéra přináší s sebou, aby bylo z důvodu rychlosti a pohotovosti, jež je při provádění spedice potřebí, i dopravní pojištění uzavřeno jaksi generálně. Ani tento hospodářský účel pojistné smlouvy nemůže však vésti k výkladu, který by znamenal nezamýšlenou a také nezaslouženou výhodu špeditérovu. Ustanovení §§ 3 č. 6 a 13 č. 2 všeobecných pojistných podmínek platí tedy i pro špeditéra jako pojistníka potud, že omezení a zánik ručení, které by platily ve vztahu k dopravci, platí i ve vztahu ke špeditérovi, že tedy ani špeditér nemá nárok na plnění pojišťovny, neměl-li by jej z důvodu ve všeobecných podmínkách smlouveného dopravce sám z příčin v jeho osobě vzniklých. Čím opatrnější bude špeditér ve výběru dopravce, tím menší bude i jeho riziko. Na námitku, že tu není dozor možný, jest odvětit, že tomu tak není, a kdyby i tomu tak bylo, že jde tu o riziko, jež špeditér dobrovolně přejímá, když pojišťuje sám zboží dopravované cizími vozidly. Pravá vůle stran a smysl smlouvy byly tedy vyjádřeny jasně, výkladem smlouvy lze se jí dopátrati a nelze se tudíž dovolávati ani ustanovení § 915 obč. zák., ani judikatury, jež jinak důsledně (viz posledně v rozh. č. 15987 Sb. n. s.) přičítá nejasnost pojistky právem na vrub pojišťovny. Poněvadž odvolací soud pro odchylný právní názor pokládá ustanovení § 3 č. 6 a § 13 č. 2 všeobecných pojistných podmínek ve shora řečeném smyslu pro pojistníka za závazná a protože se žalovaná pojišťovna dotčených ustanovení (přetížení automobilu a hrubé nedbalosti) dovolala, žalující firma však jejich skutkové předpoklady popřela, kdežto prvý soud uvedené skutkové, podle názoru odvolacího soudu podstatné okolnosti nevzal na přetřes, byl napadený rozsudek zrušen a uloženo prvému soudu, aby po právní moci zrušujícího usnesení doplnil řízení naznačeném směru (§ 496 č. 3 c. ř. s.) a znovu rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalující firmy.

Důvody:

Stačí odkázati především na přílehlavé odůvodnění napadeného usnesení a k rekursním vývodům se dodává toto: Ustanovení druhé věty § 915 obč. zák. lze užíti jen tehdy, neposkytuje-li obsah smlouvy samé žádné opory pro výklad nejasných výrazů ve smyslu §§ 869 a 914 obč. zák. o čl. 278 obch. zák. V souzeném případě nejde však o takové výrazy, které by nebylo vůbec možno bezpečně vyložit, a vykládal-li si první soud smlouvu jinak než odvolací soud, neplyne z toho ještě, že pro nejasnost nelze smlouvu vůbec vyložit. Právě proto, že všeobecné pojistné podmínky předpokládají, že pojistník jest dopravcem a vlastníkem silostroje, musila býti upravena zvláštními pojistnými podmínkami ona jejich ustanovení, která se nehodí na pojistníka — špeditéra (čl. 379 obch. zák.). Jen ta ustanovení se navzájem vylučují a nikoli veškerá ustanovení těch a oněch pojistných podmínek. Že tomu tak jest, vyvodil důvodně odvolací soud z posledního odstavce pojistky č. 4978 a dospěl k správnému závěru, že o objemu ručení v souzeném případě neplatí § 1 všeobecných pojistných podmínek, nýbrž č. 1 zvláštních pojistných podmínek, a že ustanovení § 3 č. 6 a § 13 č. 2 všeobecných pojistných podmínek jest užití i na souzený případ, poněvadž právě dotčená ustanovení nebyla jinak upravena zvláštními pojistnými podmínkami.

Stěžovatelka tento názor napadá, ukazujíc na to, že podle § 3 č. 6 všeobecných pojistných podmínek neručí pojišťovna za škodu úmyslně nebo z nedbalosti způsobenou jen pojistníkem, tedy v souzeném případě špeditérem a řidičem silostroje, nikoli však i za škodu způsobenou dopravcem, jenž je vlastníkem silostroje, což prý by neměla žádný smysl, poněvadž by osoba dopravce (totiž vlastníka nebo držitele silostroje) tímto ustanovením nebyla postižena, ač má největší vliv na užívání silostroje, kdežto pojistník — špeditér — jenž prý téměř nikdy škodu způsobiti nemůže, byl by tímto ustanovením zasažen. To by byl ovšem výklad pro pojistníka-špeditéra velmi příznivý, poněvadž podle něho by pojišťovna ručila i za škodu dopravcem, vlastníkem silostroje, způsobenou úmyslně nebo z nedbalosti. Než stěžovatelka netvrdí, že ono ustanovení jest takto vykládati, nýbrž tvrdí, že ho nelze na souzený případ vůbec užití, poněvadž nebylo ve zvláštních pojistných podmínkách rozšířeno výslovně i na dopravce — vlastníka silostroje. To by mělo v zápětí, že pojišťovna ručí za škody úmyslně nebo z nedbalosti způsobené kteroukoliv z oněch tří osob. Tak to však ani stěžovatelka sama neposuzuje, neboť připouští, že žalovaná mínila ze svého ručení vyloučiti škodu úmyslně nebo z nedbalosti způsobené jak pojistníkem-špeditérem a řidičem silostroje, tak i dopravcem, vlastníkem silostroje, ale že to jasně nevyjádřila ve smlouvě. Byť i to pojišťovna

výslovně nevyjádřila, nelze přece ono ustanovení pokládati za tak nejasné, že je nelze vůbec vyložití a že proto nejasnost jde na vrub pojišťovny podle § 915 obč. zák., neboť z celého účelu a smyslu pojistné smlouvy lze vyvoditi, že pojišťovna dostatečně určitým a srozumitelným způsobem (§ 869 obč. zák.) projevila svou vůli vyloučiti ručení za škody způsobené úmyslně nebo z nedbalosti kteroukoliv osobu na dopravě přímo nebo nepřímo zúčastněnou, tedy pojistníkem řidičem i dopravcem. Obdobně to platí i o ustanovení § 13, odst. 2, všeobecných pojistných podmínek. Tu je bezvýznamné, že celý § 13 jest nadepsán »počátek a konec ručení pojišťovatelova« a že pod č. 1 jsou uloženy pojistníkovi různé povinnosti, které se mohou týkati jen vlastníka silo-stroje, neboť nehodí-li se tento odstavec na souzený případ, neplyne z toho ještě, že nelze užítí na souzený případ ani ustanovení uvedeného pod č. 2. Konečně jest poukázati k tomu, že i tehdy, kdyby pojistníkem byl dopravce, nebylo by lze vykládati ustanovení § 3 č. 6 a § 13 č. 2 všeobecných pojistných podmínek tak úzce, že z ručení jsou vyloučeny jen ty škody, které úmyslně nebo z nedbalosti zavinil dopravce o s o b n ě, a nikoliv i ty škody, které takovým způsobem zavinily osoby, jež dopravce zjednal k provedení dopravy, neboť nejde tu o náhradu škody podle občanského zákoníka ani podle obchodního zákoníka, nýbrž jde o s m l u v n í ručení, jehož risiko omezila pojišťovna smluvně jen na škodu, kterou nezpůsobila úmyslně nebo z nedbalosti žádná z osob na dopravě přímo nebo nepřímo zúčastněných. Ustanovení § 13 č. 2 všeobecných pojistných podmínek obsahuje jen předpoklad pro ručení pojišťovny a neukládá povinnosti výhradně pojistníkovi, nýbrž i dopravci, takže povinnosti, které může splniti nebo porušiti jen dopravce, neukládá špeditérovi, a nejde tedy o nemožnost plnění s jeho strany. A ustanovení § 3 všeobecných pojistných podmínek neobsahuje žádné povinnosti pojistníkovy, nýbrž je to jen záporné ustanovení o omezení riska pojišťovny. Ustanovení č. 10 zvláštních pojistných podmínek vysvětluje pouze pojem neoprávněné osoby, vyjádřený v § 3 č. 7 všeobecných pojistných podmínek, ale z toho nelze usouditi, že omezení riska pojišťovny jest obsaženo jen v č. 10 zvláštních pojistných podmínek.

Čís. 16546.

Na pohledávku ze životní pojistky, znějící na majitele nebo doručitele, nelze vésti exekuci podle § 294 ex. ř. ani tehdy, byla-li pojistka již předložena pojistiteli. V takovémto případě lze vésti exekuci zaba-vením nároku na vydání dotčené pojistky.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1937, R I 1391/37.)

Tvrdic, že do pozůstalosti po povinném Karlu Š. patří životní pojistka č. 11,056.193, která již byla pojišťovně »S.« předložena k vy-